

«KazakhExport» ЭСК» АҚ
Директорлар кеңесінің
«10 » шілде 2020 ж. №6 хаттамасына
№ 3 қосымша

«KazakhExport» ЭСК» АҚ
Директорлар кеңесінің шешімімен
бекітілді
«10 » шілде 2020 ж. №6 хаттама

**«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік
қоғамының Шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандыру
қағидалары**

ІНҚ БОЙЫНША ТҮЙІНДЕМЕ

ІНҚ атауы	«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының Шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандыру қағидалары
ІНҚ иесі	Сақтандыру департаменті
Қолжетімділік деңгейі	Жалпыға қолжетімді
Қоғамның барлық қызметкерлерін ІНҚ-мен таныстыру бойынша іс-шаралар	ІНҚ «Ішкі портал» желілік дискісіне орналастырылған күннен бастап 1 (бір) жұмыс күні ішінде электрондық пошта арқылы жіберу
«KazakhExport» ЭСК» АҚ Директорлар Кеңесінің шешіміне сәйкес өзгертулер мен толықтырулар енгізілді:	

«KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының Шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандыру қағидалары	1
1-тарау. Жалпы ережелер	4
2-тарау. Сақтандыру объектісі	6
3-тарау. Сақтандыру жағдайлары	6
4-тарау. Сақтандыру оқиғаларынан болдырмау	7
5-тарау. Кепілдіктер	8
6-тарау. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі	8
7-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны	9
8-тарау. Сақтандыру сомасын айқындау тәртібі	10
9-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы	10
10-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері	11
11-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары	13
12-тарау. Сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтанушының	13
13-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындардың мөлшерін растайтын	14
14-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен талаптары	14
15-тарау. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім	15
16-тарау. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары	16
17-тарау. Суброгация	17
18-тарау. Қосымша шарттар	17
19-тарау. Дауларды шешу тәртібі	17

1-тарау. Жалпы ережелер

1. «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының Шетелдік банктер берген банктік кепілдіктерді сақтандырудың осы қағидалары (бұдан әрі- Қағидалар) Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына, Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілеріне, «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамының Жарғысына және ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес әзірленді.

2. Бұдан әрі «Сақтандырушы» деп аталатын «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамы Осы Қағидалардың талаптарында банктік кепілдіктерді сақтандыру шарттарын (бұдан әрі - Сақтандыру шарты) жасасады.

3. Сақтандыру қорғанысы Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банктеріне, «Қазақстанның Даму Банкі» акционерлік қоғамына немесе экспорттаушыға (бұдан әрі - Сақтанушы) беріледі, оларға қатысты қолдау Сақтандырушының Жарғысына сәйкес Сақтандырушының мақсаттары мен міндеттеріне сәйкес жүзеге асырылады.

4. Сақтандыру шарты бойынша Сақтанушының өзінің ғана және оның пайдасына ғана тәуекел сақтандырылуы мүмкін.

5. Сақтанушы болып табылмайтын тұлғаның пайдасына немесе өзге тұлғаның (пайда алушының) пайдасына жасалған сақтандыру шарты жарамсыз болады.

6. Осы Қағидалардың мақсаты-Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі ішінде осы Қағидалардың 3-тарауында көрсетілген жағдайлардың басталу тәуекелдерінен банктік кепілдіктерді сақтандырудың үлгі талаптарын айқындау болып табылады.

7. Осы Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) **Банк кепілдігі**-Кредитор жазбаша төлем талабын, сондай-ақ кепілдік талаптарына сәйкес басқа да құжаттарды ұсынған жағдайда, Кепілгер-Банктің Борышкер үшін Бенефициардың пайдасына ақшалай соманы төлеуге жазбаша нысанда берілген төлем міндеттемесі;

2) **Банк-кепілгер**-кепілдік шығаратын банк;

3) **Контркепілдік Банк**-контркепілдік шығаратын банк;

4) **Бенефициар**-Борышкерден және оның міндетін орындауды талап етуге құқығы бар Экспорттаушы;

5) **Шартсыз франшиза** - Сақтандыру шартында белгіленген, Сақтандыру төлемінен шегерілетін сома. Шартсыз франшиза Сақтандыру сомасына пайызбен не абсолюттік мөлшерде белгіленеді;

6) **Мемлекеттік орган** - Конституциямен, заңдармен, өзге де нормативтік құқықтық актілермен мемлекет атынан:

– жалпыға міндетті мінез-құлық ережелерін айқындайтын актілер шығару;

– әлеуметтік маңызы бар қоғамдық қатынастарды басқару мен реттеу;

– мемлекет белгілеген жалпыға міндетті мінез-құлық қағидаларының сақталуын бақылауды мемлекеттік басқару жөніндегі функцияларды жүзеге асыруға уәкілеттік берілген мемлекеттік мекеме.

7) **Сақтандыру шарты**-оған сәйкес, Сақтанушы Сақтандыру сыйлықақысын төлеуге міндеттенеді, ал Сақтандырушы Сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға Сақтандыру шартында белгіленген Сақтандыру сомасы шегінде Сақтандыру төлемін жүзеге асыруға міндеттенетін банк кепілдігін Сақтандыру шарты;

8) **Борышкер**-Бенефициардың пайдасына ақша төлеу міндеттемелерін қабылдайтын шетелдік контрагент;

9) **Шетелдік банк** – контркепілші-банк немесе Кепілгер банк болып табылатын Қазақстан Республикасының резиденті емес банк;

10) **Шетелдік контрагент**-кәсіпкерлік қызметті жүзеге асыратын, сатып алушы, тапсырыс беруші ретінде әрекет ететін және қазақстандық тауарлардың, жұмыстардың,

көрсетілетін қызметтердің экспортына экспорттаушымен келісімшарт жасасқан шет мемлекеттің заңды немесе жеке тұлғасы;

11) **Келісімшарт**-экспорттаушы мен шетелдік контрагент арасындағы қазақстандық тауарлардың, жұмыстардың, қызмет көрсетулердің экспортына арналған жазбаша келісім;

12) **Контркепілдік**-Кепілгер-Банктің оған Бенефициардан кепілдік бойынша төлем талабын алған кез келген соманы төлеуге берілетін Контркепілші-Банктің міндеттемесі;

13) **Кредиттік лимит** - Сақтандырушы әрбір шетелдік банк үшін жеке белгілейтін, сақтандыру қорғанысымен жабылатын міндеттемелердің жол берілетін ең жоғары мөлшерінің сомасы;

14) **Күту кезеңі**-Сақтандыру жағдайы басталған деп есептелетін мерзім өткеннен кейін сақтандыру шартында белгіленген уақыт кезеңі. Күту кезеңі Сақтандырушы Сақтанушыдан Сақтандыру жағдайы туралы хабарлама алғаннан кейін келесі күні басталады;

15) **Сақтанушы**-Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкі, «Қазақстанның Даму Банкі» акционерлік қоғамы немесе сақтандырушымен сақтандыру шартын жасасқан экспорттаушы. Осы Қағидалардың талаптары бойынша Сақтанушы бір мезгілде Сақтандырылған және Пайда алушы болып табылады;

16) **Сақтандырушы**-сақтандыруды жүзеге асыратын, яғни сақтандыру жағдайы басталған кезде Сақтанушыға шартта белгіленген сома (Сақтандыру сомасы) шегінде Сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті «KazakhExport» экспорттық сақтандыру компаниясы» акционерлік қоғамы;

17) **Сақтандыру мүддесі**-бұл Сақтанушының тәуекелдердің алдын алудағы және Сақтандыру жағдайының басталуына жол бермеудегі мүліктік мүдделері;

18) **Сақтандыру төлемі**-сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде төлейтін, қазақстандық теңгемен көрсетілген ақша сомасы;

19) **Сақтандыру сыйлықақысы**- сақтандырушы сақтандыру шартында белгіленген талаптар мен мөлшерде сақтанушыға сақтандыру төлемін жүргізуге міндеттемелер қабылдағаны үшін сақтандырушыға төлеуге міндетті қазақстандық теңгемен көрсетілген ақша сомасы

20) **Сақтандыру сомасы**-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сөзсіз франшизаны ескере отырып, сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы. Сақтандыру сомасының валютасы Сақтандыру шартында белгіленеді;

21) **Сақтандыру жағдайы** - басталған кезде сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға;

22) **Шетелдік банктің елі**-заңнамасына сәйкес шетелдік банк құрылған (тіркелген) шет мемлекет;

23) **Залал**-Сақтанушының Шетелдік банктің Банктік кепілдік немесе Контркепілдік бойынша өз міндеттемелерін орындамауы себебінен туындайтын шығыны. Осы Қағидалардың шеңберінде Залал дегеніміз Шетел банкі Банктік кепілдіктің талаптары бойынша Бенефициардың пайдасына немесе қарсы кепілдіктің талаптары бойынша Кепілгер банктің пайдасына төлеуге тиіс ақшалай сома деп түсініледі.

Залал анықтамасына Шетелдік банктің Сақтанушының алдындағы мынадай: тұрақсыздық айыбын, айыппұлдарды, өсімпұлдарды; Банк кепілдігінің немесе қарсы кепілдіктің талаптары бойынша Шетелдік банктің жоғарыда көрсетілген төлемдері болып табылмайтын есептелген және мерзімі өткен сыйақыларды, комиссияларды және өзге де осыған ұқсас төлемдерді төлеу; шетелдік банктің Сақтанушы алдындағы қандай да бір берешегін өндіріп алу үшін сот шығындарын өтеу; сондай-ақ басқаның ақшасын заңсыз пайдаланудан келтірілген залалдарды өтеу (төлеу) бойынша берешегінің пайда болуы кірмейді;

24) **Экспорттаушы**-қазақстандық тауарларды, жұмыстарды, көрсетілетін қызметтерді экспорттайтын заңды тұлға немесе жеке кәсіпкер.

Жоғарыда көрсетілген ұғымдар, егер Қағидаларда өзгесі көзделмесе, Қағиданың мәтіні бойынша жалғыз немесе көпше түрде, бас немесе кіші әріппен пайдалануға қарамастан, осы тармақта айқындалған мағынада түсініледі.

2-тарау. Сақтандыру объектісі

8. Сақтандыру объектісі-Шетелдік банктің Банктік кепілдік немесе Контркепілдік бойынша төлемдерді жүзеге асыру жөніндегі өз міндеттемелерін бұзуы нәтижесінде Сақтанушының мүлктік мүддесі.

9. Сақтандыру қорғанысы:

1) Шетел банкі Контркепілдік бойынша өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкіне;

2) Шетелдік банк Контркепілдік бойынша өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда «Қазақстанның Даму Банкі» акционерлік қоғамына;

3) Шетел банкі Банк кепілдігі бойынша өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда Экспорттаушыға ұсынылады.

10. Сақтандыру шартында мыналар Сақтанушы болып табылады:

1) Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкі;

2) «Қазақстанның Даму Банкі» акционерлік қоғамы;

3) Экспорттаушы.

3-тарау. Сақтандыру жағдайлары

11. Осы Қағидалардың талаптарына сәйкес Сақтандырушы Банктік кепілдіктерге немесе Контркепілдіктерге қатысты және осы тарауда санамаланған сақтандыру оқиғаларының басталуы нәтижесінде болған шетелдік банктің сақтанушы алдындағы міндеттемелерін орындамауына байланысты залалдан сақтандыруды қорғауды ұсынады.

12. Саяси сипаттағы Сақтандыру оқиғалары:

1) шетел банкі елінің мемлекеттік органының экспроприациялау, тәркілеу жөніндегі іс-әрекеті не банк кепілдігі немесе контркепілдік бойынша міндеттемелерді орындауға кедергі келтіретін кемсітушілік сипаттағы банк қызметіне араласуы;

2) банк кепілдігі немесе контркепілдік бойынша міндеттемелерді орындауға мүмкіндік бермейтін шетелдік банк еліндегі соғыс, азаматтық толқу, жаппай сипаттағы тәртіпсіздік;

3) шетел банкінің мемлекеттік органының еркін айырбасталатын валютаға айырбастауды және/немесе банктік кепілдік немесе контркепілдік бойынша төлемді аударуды шектейтін немесе оған тыйым салатын әрекеті.

13. Коммерциялық сипаттағы Сақтандыру оқиғалары:

1) шетелдік банктің банкроттығы;

2) шетелдік банктен сақтанушыға банктік кепілдік немесе контркепілдік талаптарымен белгіленген мерзімде төлемді орындамау.

14. Сақтандыру жағдайы ретінде қарастырылатын оқиға төменде аталған барлық белгілерге ие болуы тиіс:

1) оқиғаның басталу ықтималдығы мен кездейсоқтығы;

2) оқиғаның нақты уақытына немесе орнына, сондай-ақ оқиғаның басталуы нәтижесінде шығындардың мөлшеріне қатысты болжамсыздық;

3) оқиға сөзсіз және объективті түрде Сақтандыру шартының қолданылуы шегінде, бұл туралы оның тараптары немесе, кем дегенде, Сақтанушы көрінеу білген немесе алдын ала хабардар болған, болуы тиіс деген қауіптің болмауы;

4) оқиғаның басталуы Сақтанушының мүлктік мүддесі үшін теріс, тиімсіз экономикалық салдарларға ие;

5) оқиғаның басталуы Сақтанушының ерік білдіруімен және (немесе) ниетімен

байланысты емес және пайда табу және (немесе) ұтысты (алыпсатарлық тәуекел) алу мақсатын көздемейді.

15. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайларының тізбесі осы Қағидалардың 3-тарауына сәйкес көрсетіледі, бұл ретте сақтандыру шартында өзге де сақтандыру жағдайлары көзделуі мүмкін.

16. Осы тарауда және сақтандыру шартында айқындалған және сақтанушыға залал келтірген бір немесе бірнеше сақтандыру оқиғаларының басталу фактісі сақтандыру жағдайы болып табылады.

4-тарау. Сақтандыру оқиғаларынан болдырмау және сақтандыруды шектеу

17. Егер сақтандыру шарты мыналардың салдарынан болған жағдайда Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша жауапкершіліктен босатылады:

1) сақтанушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;

2) заң актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайымен себептік байланыстағы қасақана қылмыстар немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар деп танылған сақтанушының іс-әрекеттері.

18. Егер сақтандыру шартында өзгесі көзделмесе, мынадай жағдайлардың:

1) кепілдіктермен операциялар жүргізуді реттейтін ішкі заңнаманы сақтанушы тарапынан кез келген бұзушылықтар, сондай-ақ сақтанушы тарапынан бірінші талап бойынша кепілдіктер үшін Біріздендірілген ережелер мен әдет-ғұрыптарды (№758 халықаралық сауда палатасының жарияланымы, күшіне ену күні 2010 жылғы 1 шілде), сондай-ақ сақтандыру жағдайының басталуына тікелей немесе жанама әкеп соққан банктік кепілдікпен немесе контркепілдікпен себепті байланыстағы халықаралық сауда палатасы жариялайтын басқа да халықаралық әдет-ғұрыптар мен ережелерді кез келген бұзушылықтар;

2) радиацияның және/немесе радиоактивті зақымданудың, ядролық қаруды пайдаланудың, уытты заттарды қолданудың немесе жылыстаудың тікелей немесе жанама әсері;

3) мынадай бес мемлекеттің: Қытай Халық Республикасы, Америка Құрама Штаттары, Ресей Федерациясы, Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігі, Француз Республикасы арасындағы соғыс (соғыс қимылдары басталғанға дейін немесе одан кейін):

4) сақтандыру шартын жасау күніне орын алған, осы Қағидалардың 12-тармағының 1) тармақшасында көрсетілген шетел банкі елінің мемлекеттік органының іс-қимылы;

5) сақтандыру шартының қолданылу мерзімі басталған күнге дейін сақтанушыға шетел банкінің елінен ақша аударуға тыйым салудың болуы нәтижесінде туындаған шығындар сақтандыру қорғауымен өтелмейді.

19. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар негіз бола алады:

1) сақтанушының сақтандырушыға көрінеу жалған мәліметтер хабарлауы, сондай-ақ сақтанушының сақтандырушыдан сақтандыру шартын жасасу және іске асыру үшін кез келген елеулі фактілерді, мән-жайларды және/немесе сақтандыру объектісі, шетелдік банк, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы талаптарды жасыруы;

2) сақтанушының сақтандыру жағдайынан болған залалды азайту жөніндегі шараларды қасақана қолданбауы;

3) 30 (отыз) жұмыс күнінен артық мерзімі өткен сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға хабарламау немесе уақтылы хабарламау;

4) сақтанушының банктік кепілдікпен немесе контркепілдікпен көзделген мерзімде төлемді орындауға жауапты шетел банкіне өз талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ сақтандырушыға талап ету құқығын өту үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға беруден

бас тартуы;

5) сақтанушының мемлекеттік органнан, кепілгерден немесе кез келген басқа мекемеден тиісті залалдың орнын толық көлемде алуы;

6) сақтанушының осы Қағидалардың 5-тарауында көрсетілген, сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соққан қандай да бір кепілдіктерді сақтамауы;

7) коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасы басталған кезде сақтанушының шетелдік банкпен үлестес болуы.

20. Сақтандыру шартында сақтандыру жағдайларынан өзге де ерекшеліктер, сақтандыру төлемінен босату және сақтандырудың өзге де шектеулері көзделуі мүмкін.

5-тарау. Кепілдіктер

21. Сақтанушы мыналар бойынша кепілдік береді және келіседі:

1) ол сақтандыру жағдайына әкелуі мүмкін сақтандыру шартын жасау күніндегі қандай да бір талаптарды, талаптарды немесе оқиғаларды білмейді және сақтанушы ұсынған барлық ақпарат шынайы және дұрыс болып табылады және ешқандай маңызды ақпарат жасырылмаған;

2) банктік кепілдікті немесе контркепілдікті шығару заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілерге, сондай-ақ кепілдік міндеттемелерді жүзеге асыру кезінде сақталуға жататын халықаралық келісімдерге және/немесе дәстүрлерге және/немесе ережелерге толық сәйкес жүзеге асырылды;

3) ол барлық жауапкершілікпен сақтандыру шартының қолданылу мерзімі кезінде және егер ол сақтандыру шартын жасамаған жағдайда әрекет етеді және залалды болдырмау, азайту және/немесе өтеу үшін барлық ықтимал шараларды, соның ішінде, бірақ олармен шектелмей, қабылдайтын болады;

4) сақтандырушымен келісім бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асырғанға дейін және / немесе жүзеге асырғаннан кейін барлық ықтимал шаралар, оның ішінде қолжетімді болуы мүмкін дипломатиялық, заңдық, әкімшілік, бейресми шаралар;

5) сақтандырушының келісімінсіз кез келген залалға немесе ықтимал шығынға қатысты қандай да бір ымыралы шарттар жасасуға жол бермейді;

6) жазбалар мен құжаттарға, сондай-ақ куәларға қол жеткізуді қоса алғанда, сақтандыру оқиғасын тексеруге барынша жәрдемдесуді қамтамасыз етеді;

7) банктік кепілдік немесе контркепілдік шарттарында елеулі өзгерістерге әкелуі мүмкін сақтандырушыны алдын ала хабардар етпестен және келісімсіз қандай да бір іс-әрекеттерді қабылдамайды;

8) пайдасына банк кепілдігі бойынша орындау жүзеге асырылатын бенефициар шығарылған елі Қазақстан Республикасы болып табылатын тауарларды, жұмыстарды немесе қызметтерді экспорттаушы болып табылады, ал пайдасына контркепілдік бойынша орындау жүзеге асырылатын бенефициар қазақстандық банк болып табылады.

22. Сақтанушы құпиялылықты сақтауға, яғни ол қандай да бір уақытта қандай да бір үшінші тарапқа, оның ішінде шетелдік банкті, сақтандырушының келісімінсіз сақтандыру шартының болу фактісін ашпайтынына кепілдік береді,

23. Сақтандыру шартында қосымша кепілдіктер мен қосымша талаптар көзделуі мүмкін.

6-тарау. Сақтандыру шартын жасасу тәртібі

24. Сақтанушының өтініші сақтандыру шартын жасасу үшін негіз болып табылады.

25. Сақтандыру шартында мыналар қамтылуы тиіс:

1) сақтандырушының атауы, орналасқан жері және банктік деректемелері;

2) сақтанушының Тегі, Аты, Әкесінің аты және тұрғылықты жері (егер ол жеке тұлға болса) немесе оның атауы, орналасқан жері және банктік деректемелері (егер ол заңды тұлға болса);

3) сақтандыру объектісін көрсету;

4) сақтандыру жағдайын көрсету;

5) сақтандыру сомасының мөлшері, сақтандыру төлемін жүзеге асыру тәртібі мен мерзімдері;

6) сақтандыру сыйлықақысының мөлшері, оларды төлеу тәртібі мен мерзімдері;

7) арттың жасалған күні және қолданылу мерзімі;

8) сақтандырылған адам мен пайда алушы, егер олар сақтандыру қатынасына қатысушы болса, олар туралы нұсқаулар;

9) шарттың (сақтандыру полисінің) нөмірі, сериясы;

10) шарт талаптарына өзгерістер енгізу жағдайлары мен тәртібі;

11) сақтанушының шарт жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, сақтандырушыға дереу хабарлау міндеті;

12) сақтанушыны немесе сақтандырылушыны сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті жетіспейтін құжаттар туралы хабардар ету мерзімдері;

13) сақтандыру сомасы, сақтандыру төлемі және сақтандыру сыйлықақысы валютасының түрі;

14) сақтанушының сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және экономика секторын көрсету;

15) егер ол сақтандыру шарты бойынша сақтанушы болып табылмаса, сақтандырылған адам (пайда алушы) сақтандыру шартында көрсетілген жағдайда сақтандырылған адамның (пайда алушының) сәйкестендіру нөмірін, резиденттік белгісін және экономика секторын көрсету;

16) сақтандыру мүддесінің болуы;

17) Шартсыз франшиза туралы талап.

26. Сақтанушы мен Сақтандырушы арасындағы келісім бойынша осы Сақтандыру қағидаларының негізінде және Сақтандырушының алқалы органының шешімі бойынша Сақтандыру қағидаларының жекелеген ережелерін өзгертуді, алып тастауды көздейтін сақтандыру шарттары, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу кезінде айқындалатын қосымша талаптар жасалуы мүмкін.

27. Сақтанушы Сақтандыру шартын жоғалтқан жағдайда Сақтандырушы Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандыру шартының телнұсқасын береді, одан кейін жоғалған сақтандыру шарты жарамсыз деп есептеледі және ол бойынша сақтандыру төлемі жүргізілмейді.

28. Сақтандыру шартында көрсетілуге тиіс талаптардың толық еместігі үшін сақтандырушы жауапты болады. Сақтандыру шарты бойынша оның жекелеген талаптарының толық болмауы салдарынан дау туындаған жағдайда, дау сақтанушының пайдасына шешіледі. Осы тармақтың талаптары қайта сақтандыру шарттарына қолданылмайды.

7-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны

29. Сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйлықақысын төлеген сәттен бастап, ал оны бөліп - бөліп төлеген кезде, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, бірінші сақтандыру жарнасын төлеген сәттен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.

30. Сақтандыру шарты осы Қағидалардың 16-тарауына сәйкес өзінің қолданылуын тоқтатады.

31. Сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңі, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.

32. Сақтандыру шартының қолданылу орны (сақтандыру аумағы) сақтандыру шартында көрсетілген аумаққа ғана қолданылады.

8-тарау. Сақтандыру сомасын айқындау тәртібі

33. Сақтандыру сомасы Сақтандыру шарты тараптарының келісімімен шетелдік банктің Банк кепілдігі немесе Контркепілдік бойынша өз міндеттемелерін орындамауы нәтижесінде Сақтанушы жұмсауы мүмкін шығын сомасы шегінде белгіленеді.

34. Сақтандыру шартын жасаған кезде Сақтандыру сомасының мөлшері тараптардың келісімі бойынша Банк кепілдігінің немесе Контркепілдік сомасының негізінде айқындалады.

9-тарау. Сақтандыру сыйлықақысы

35. Сақтандыру шарты бойынша төленуге тиіс сақтандыру сыйлықақысының мөлшері Сақтандырушы айқындайтын сақтандыру тарифіне сәйкес есептеледі.

36. Сақтандыру сыйлықақысын сақтанушы қолма-қол ақшасыз нысанда бір мезгілде немесе сақтандыру шартында көрсетілгендей мерзімді сақтандыру жарналары түрінде төлеуге тиіс. Егер Банк кепілдігінің немесе Контркепілдіктің сомасы шетел валютасында белгіленсе, сақтандыру сыйлықақысы сақтандыру шартын жасау күніне Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген теңгенің осы шетел валютасына бағамы бойынша төленеді.

37. Сақтандыру сыйлықақысының мөлшері Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру шартына қосымша келісім жасасу жолымен сақтандыру сомасы өзгерген кезде түзетілуі мүмкін.

38. Сақтандыру сыйлықақысын Сақтандыру шартында көрсетілген мерзімге дейін толық мөлшерде төлемеген жағдайда, Сақтандырушы Сақтандыру шарты бойынша Сақтандыру қорғанысының қолданылуын кезекті Сақтандыру жарнасын төлеудің мерзімі өткен күнінен кейінгі күннен бастап бір жақты тәртіппен тоқтата тұрады. Бұл ретте Сақтандырушы Сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрған кезеңде болған Сақтандыру жағдайлары бойынша жауапты болмайды. Сақтандырушы Сақтанушының ақшалай міндеттемелерін уақтылы орындамағаны үшін тұрақсыздық айыбын төлеуді талап етуге құқылы.

39. Сақтандырушы Сақтандыру шартының қолданылуын, егер Сақтандыру шарты бойынша Сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрғаннан кейін күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде Сақтанушыдан Сақтандыру сыйлықақысын (мерзімі өткен Сақтандыру жарнасын және (немесе) кезекті Сақтандыру жарнасын төлеу, егер осындай төлем мерзімі басталған болса) түспеген жағдайда, бір жақты тәртіппен тоқтатады. Бұл жағдайда Сақтандырушы Сақтанушыны және Пайда алушыны Қағидалардың 16-тарауына сәйкес Сақтандыру шартының тоқтатылғаны туралы жазбаша хабардар етеді.

40. Егер сақтандыру жағдайы белгілі бір сақтандыру жарнасын төлегенге дейін басталса, сақтандырушы сақтандыру төлемін сақтанушы сақтандыру сыйлықақысының толық сомасын төлегеннен кейін ғана жүзеге асырады. Сақтандырушы сақтандыру сыйлықақысының төленбеген бөлігінің сомасын есепке ала отырып, сақтандыру төлемін жүзеге асыруға құқылы.

41. Сақтандырушы мерзімі өткен Сақтандыру жарнасын не Сақтандыру сыйлықақысын, сондай-ақ, егер осындай төлем мерзімі басталса, кезекті сақтандыру жарнасын төлегеннен кейін Сақтанушының жазбаша өтініші негізінде Сақтандыру қорғанысының қолданылуын қайта бастауға құқылы. Бұл ретте Сақтандыру шартының қолданылуы ұзартылмайды және Сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрған кезең үшін төленген Сақтандыру

сыйлықақысы (сақтандыру жарнасы) қайтарылмайды.

42. Кезекті сақтандыру жарнасын уақтылы төлемеген кезде сақтандырушы сақтанушыдан Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабында белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуді талап етуге құқылы.

10-тарау. Тараптардың құқықтары мен міндеттері

43. Сақтанушының мынадай құқықтары бар:

- 1) сақтандырушымен банктік кепілдіктерді немесе контркепілдіктерді сақтандыру шарттарын келісу;
- 2) сақтандырушыдан осы Қағидалар бойынша сақтандыру талаптарын, өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап ету;
- 3) сақтандыру шарты жоғалған жағдайда оның телнұсқасын алу;
- 4) келтірілген шығын мөлшерін бағалау үшін тәуелсіз сарапшы қызметін пайдалану;
- 5) келтірілген шығын мөлшерін бағалау нәтижелерімен және сақтандырушы немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген сақтандыру төлемі мөлшерінің есептерімен танысу;
- 6) сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе оның мөлшерін азайту туралы шешіміне Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен дау айту;
- 7) осы Қағидаларда және сақтандыру шартында көзделген жағдайларда сақтандыру төлемін алу;
- 8) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.

44. Сақтанушы:

- 1) сақтандырушымен келісімсіз, қандай да бір негіздер бойынша сақтандыру қорғанысымен жабылмаған банктік кепілдік немесе контркепілдік бойынша тәуекелдің өз үлесін үшінші тұлғаларға бермеуге;
- 2) сақтандырушы үшін қолайлы кез келген тәсілмен сақтандырушымен сақтандырушының міндеттемелеріне елеулі әсер етуі мүмкін банктік кепілдік немесе контркепілдік шарттарының өзгеруін, яғни банктік кепілдік немесе контркепілдік сомасы мен мерзімінің өзгеруін келісуге;
- 3) сақтандыру жағдайы басталған сәттен бастап 30 (отыз) жұмыс күні ішінде сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыны хабардар етуге;
- 4) осы Қағидалардың 5-тарауында аталған барлық шарттарға бұлжымас кепілдік беру және орындауға;
- 5) кепілдіктерді ашуға (ұсынуға) және ол бойынша міндеттемелерді орындауға (егер Сақтанушы Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкі болса) Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің лицензиясы болуы;
- 6) сақтандыру шартына сәйкес сақтандыру қорғанысымен жабылмаған мөлшерде сақтандыру жағдайының басталуы салдарынан туындауы мүмкін шығын сомасына қатысуға;
- 7) сақтандырушыға сақтандыру шартын жасасу және орындау үшін қажетті барлық мәліметтерді ұсынуға міндетті;
- 8) келесі фактілер анықталған жағдайда, сақтандырушыны ауызша және 3 (үш) жұмыс күні ішінде жазбаша хабардар етуге міндетті:
 - сақтанушы банктік кепілдік немесе контркепілдік талаптарымен белгіленген мерзім ішінде шетелдік банктен тиесілі төлемді алмаса;
 - сақтанушының және/немесе шетелдік банктің қызметіне елеулі әсер етуі мүмкін және/немесе сақтандыру жағдайының туындау қаупін туғызатын қандай да бір фактілердің, жағдайлардың немесе шарттардың туындауы;
- 9) оның ішінде сақтандырушының нұсқауларына сәйкес сақтандыру оқиғасының туындауын болдырмау және сақтандыру оқиғасы болған кезде шығындардың мөлшерін азайту

жөніндегі, сондай-ақ шығындардың орнын толтыру жөніндегі барлық шараларды жүргізуге; сақтанушы, егер ол шартта қорғалмаған болса, әрқашан әрекет етуге міндетті;

10) сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйлықақысын төлеу;

11) 3 (үш) жұмыс күні ішінде сақтандырушыға сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы хабарлағаннан кейін шетелдік банкпен банктік кепілдік немесе контркепілдік бойынша қандай да бір төлемді алған кезде жазбаша хабарлау;

12) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиға басталғаннан кейін сақтандырушының келісімінсіз шетелдік банкпен қандай да бір келісімдер жасасуды жүзеге асырмау;

13) сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін сақтанушы алдындағы өз міндеттемелерін орындамаған шетел банкіне талап ету құқығының сақтандырушыға өтуін қамтамасыз ету (суброгация);

14) сақтандырушының алдын ала келісімінсіз сақтандыру шартының болу фактісін үшінші тұлғаларға ашпау;

15) сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайларда өзіне белгілі болған елеулі өзгерістер туралы, егер бұл өзгерістер сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, сақтандырушыға дереу хабарлауға міндетті.

45. Сақтандырушының мынадай құқықтары бар:

1) сақтанушыдан сақтандыру шартын жасасу және орындау үшін қажетті мәліметтерді ұсынуды талап ету;

2) шетел банкі елінің тиісті мемлекеттік органдарынан сақтандыру жағдайының басталғанын растайтын фактілерді сұрату;

3) сақтандыру жағдайы басталған кезде шығын мөлшерін анықтау үшін тәуелсіз сарапшының қызметтерін пайдалану;

4) тиісті шаралар қабылдау қажеттігін көрсете отырып, сақтанушының залалын барынша азайту жөніндегі іс-шараларға қатысу;

5) осы Қағидалардың 4-тарауында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту;

6) көрінеу жалған ақпарат берген немесе алынған төлем туралы хабарламаған жағдайда сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тарту немесе төленген соманы талап ету;

7) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде көзделген өзге де іс-әрекеттер жасауға құқылы.

46. Сақтандырушы:

1) сақтанушыны осы шетелдік банк берген банктік кепілдіктерді сақтандыру қағидаларымен таныстыруға және оның талап етуі бойынша осы Қағидалардың көшірмесін ұсыну (жіберу);

2) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру шартында белгіленетін мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру төлемін жүргізу;

3) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;

4) сақтанушыға сақтандыру жағдайында шығындарды азайту үшін жұмсаған шығыстарды өтеу;

5) алдыңғы құжатты алған күннен бастап күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде сақтанушыны сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті жетіспейтін құжаттар туралы хабардар етуге міндетті.

47. Сақтандыру шартында тараптардың Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да құқықтары мен міндеттері көзделуі мүмкін.

11-тарау. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтандыру тәуекелінің ұлғаю салдары

48. Сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде сақтанушы дереу, бірақ ол өзіне белгілі болған сәттен бастап 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірмей, егер бұл өзгерістер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына елеулі әсер етуі мүмкін болса, сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға хабарланған мән-жайлардағы елеулі өзгерістер туралы сақтандырушыға жазбаша хабарлауға тиіс.

49. Сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар туралы хабардар етілген сақтандырушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуді және сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес қосымша сақтандыру сыйлықақысын төлеуді талап етуге құқылы.

50. Егер сақтанушы сақтандыру шартының талаптарын өзгертуге немесе сақтандыру сыйлықақысын қосымша төлеуге қарсылық білдірсе, сақтандырушы Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы. Бұл ретте сақтанушыға сақтандыру сыйлықақысын қайтару тәртібі сақтандыру шартында белгіленеді.

51. Сақтанушы осы Қағидалардың 48-тармағында көрсетілген талаптарды сақтамаған кезде сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды және оны бұзудан келтірілген залалдарды өтеуді талап етуге немесе сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына мөлшерлес сақтандыру төлемінің мөлшерін азайтуға құқылы.

52. Егер сақтандыру тәуекелінің ұлғаюына әкеп соғатын мән-жайлар жойылса, сақтандырушы сақтандыру шартын бұзуды талап етуге құқылы емес.

12-тарау. Сақтандыру жағдайы басталған кездегі сақтанушының іс-әрекеті

53. Сақтандыру жағдайының басталғанын, сондай-ақ ол келтірген залалдарды дәлелдеу сақтанушыға жүктеледі.

54. Егер сақтандыру шартында өзгеше айтылмаса, сақтандыру жағдайының белгілері бар және/немесе оның салдары сақтандыру жағдайының басталуы болуы мүмкін және/немесе сақтандыру жағдайының басталу тәуекелін ұлғайтатын оқиға басталған кезде, сондай-ақ сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушы

1) ықтимал шығындарды болдырмау немесе азайту үшін барлық шараларды қабылдауы;

2) сақтандыру оқиғасының басталғанын растайтын құжаттарды алу үшін барлық шараларды қабылдауы;

3) ол сақтандыру оқиғасы туралы білген сәттен бастап 15 (он бес) күнтізбелік күннен кешіктірілмейтін мерзімде осы оқиға туралы сақтандырушыға хабарлауға, оған оқиғаның мән-жайлары, зиянның түрлері мен болжамды мөлшері туралы барлық белгілі мәліметтерді хабарлауға, сақтандырушымен одан әрі іс-қимылдарды келісуі;

4) сақтандырушыға сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті барлық құжаттар мен мәліметтерді ұсынуы;

5) сақтандырушыға залалдың себептері мен мөлшеріне қатысты тергеу жүргізуге, шығынды азайту жөніндегі іс-шараларға қатысуға мүмкіндік беруі тиіс.

55. Сақтандырушы не оның өкілі сақтанушының оқиға туралы хабарламасын күтпестен сақтандыру оқиғасын тексеруге кірісуге құқылы. Сақтанушының оған бұған кедергі жасауға құқығы жоқ.

56. Сақтанушы сақтандыру жағдайы бойынша одан әрі барлық ақпаратты хабарлауға және сақтандырушыға қажетті көмек көрсетуі тиіс.

13-тарау. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындардың мөлшерін растайтын құжаттар тізбесі

57. Сақтандырушы сақтандыру төлемін сақтанушының төлем туралы жазбаша талабы және сақтандыру жағдайы туралы акт негізінде жүргізеді.

58. Сақтандыру жағдайы туралы актіні сақтандырушы немесе ол уәкілеттік берген тұлға жасайды.

59. Егер Сақтандыру жағдайы туралы өтінішті тексеру кезінде сақтанушыға зиян келтіру сақтандыру жағдайының нәтижесінде болмағандығы анықталса немесе хабарламалардың уақтылы болмауына байланысты сақтанушыда туындаған залалдың себебін және/немесе осы залалдың мөлшерін анықтау мүмкін болмаса, сақтандыру жағдайы туралы акт жасалмайды.

60. Сақтандыру жағдайының басталғанын және Залал мөлшерін растайтын құжаттар мыналар болып табылады:

- 1) Сақтандырушының корпоративтік интернет-ресурсында орналастырылған нысанға сәйкес сақтандыру жағдайы туралы өтініш;
- 2) өтініш берушінің жеке куәлігінің көшірмесі (егер сақтанушы жеке тұлға болса);
- 3) заңды тұлғаны тіркеу (қайта тіркеу) туралы куәліктің немесе анықтаманың көшірмесі (егер сақтанушы заңды тұлға болып табылса);
- 4) Сақтандыру шартының көшірмесі;
- 5) Банк кепілдігінің немесе Контркепілдіктің көшірмесі;
- 6) Шетел банкінің Контркепілдік бойынша, оның ішінде мерзімі өткен несие берешегі туралы сақтанушының анықтамасы (егер сақтанушы Қазақстан Республикасының екінші деңгейдегі банкі болса);
- 7) Залал мөлшерінің есебін қоса бере отырып және Сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін Сақтанушының банктік деректемелерін көрсете отырып, Бенефициардың Банктік кепілдік немесе Контркепілдік бойынша қойылған талаптың ықтимал себептері жазылған Сақтанушының хаты;
- 8) Сақтанушының талап арызы бойынша азаматтық іс қозғау туралы, Шетелдік банктен Банктік кепілдік бойынша берешек сомасын өндіріп алу туралы сот ұйғарымы (егер бар болса);
- 9) талап арыздың көшірмесі (бар болса);
- 10) банктік кепілдік бойынша Сақтанушының берешек сомасын өндіріп алу туралы сот шешімінің түпнұсқасы (бар болса);
- 11) шығынның себебі мен мөлшерін растайтын өзге де құжаттар мен мәліметтер.

14-тарау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен талаптары

61. Сақтанушыдан сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталуы туралы жазбаша өтініш алғаннан кейін, сондай-ақ сақтандыру төлемі үшін қажетті барлық құжаттарды ұсынғаннан кейін сақтандырушы мынадай іс-әрекеттерді жүзеге асырады:

1) сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталу фактісі мен себептерін анықтайды; сақтанушының өтінішінде келтірілген мәліметтердің сәйкестігін тексереді, сарапшыларды, бағалаушыларды тарту қажеттілігін айқындайды, өзге де іс-әрекеттерді жүзеге асырады;

2) осы Қағидалардың 74-тармағында көрсетілген күту кезеңі ішінде сақтанушымен бірлесіп немесе залалды барынша азайту бойынша, егер мұндай мүмкін болса, шараларды дербес қабылдайды;

3) сақтандыру жағдайы деп танылған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін

айқындайды, сақтандыру жағдайы туралы акт жасайды.

Сақтандырушы сақтандыру төлемін осы Қағидалардың 15-тарауында айтылған мерзімде, сақтанушы ұсынған осы Қағидалардың 13-тарауында көрсетілген құжаттардың, сондай-ақ сақтандырушы не оның өкілі жасаған сақтандыру жағдайы туралы актінің негізінде жүзеге асырады.

62. Ең жоғарғы сақтандыру төлемі сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасының мөлшерімен шектеледі.

63. Сақтандыру төлемі сақтандыру жағдайының басталуы нәтижесінде сақтанушы шеккен залал мөлшерінде, сақтандыру оқиғаларының әрбір түрі үшін айқындалған сөзсіз франшиза ескеріле отырып жүзеге асырылады. Сақтандыру сомасы шегінде сақтандыру төлемі = Залал -Шартсыз франшиза. Сақтандыру төлемі Қазақстан Республикасының ұлттық валютасымен жүзеге асырылады.

64. Егер Банк кепілдігінің немесе Контркепілдіктің сомасы шетел валютасында белгіленсе, онда сақтандыру төлемі сақтанушы сақтандыру жағдайы туралы хабардар еткен күнге Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі белгілеген теңгенің осы шетел валютасына шаққандағы бағамы бойынша жүзеге асырылады. Сақтандыру жағдайы басталған кезде Шартсыз франшизаны ұстап қалу тәртібі Сақтандыру шартында айқындалады.

65. Шығын мөлшері сақтанушы ұсынған құжаттардың негізінде және/немесе сарапшының қорытындысы негізінде тараптардың келісімі бойынша айқындалады.

66. Сақтандыру төлемін жүзеге асырғаннан кейін сақтанушы сақтандырушымен төленетін сақтандыру төлемі мөлшерінде талап ету құқығын беру туралы шарт жасасуға тиіс.

67. Егер сақтанушы келтірілген залал бойынша ішінара өтем алса, сақтандырушы сақтандыру төлемін шеккен залал мөлшері мен сақтанушы алған өтем арасындағы айырма мөлшерінде, сақтандыру өтемінің үлесін ескере отырып жүзеге асырады.

68. Төлем немесе келтірілген залал бойынша өтем алған сақтанушы сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталуына байланысты сақтанушының шығындары мен шығыстарының сомасынан асатын бөлігінде сақтандыру төлемінің артық алынған сомасын қайтаруға міндетті.

69. Залалдың себептері мен мөлшері туралы тараптар арасында даулар туындаған жағдайда тараптардың әрқайсысы сараптама жүргізуді талап етуге құқылы. Сараптама оны жүргізуді талап еткен тараптың есебінен жүргізіледі.

70. Сақтанушының залалдарды болдырмау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын, егер мұндай шығыстар қажет болса немесе сақтандырушының нұсқауларын орындау үшін жүргізілсе, тіпті тиісті шаралар сәтсіз болса да, сақтандырушы өтеуге тиіс. Мұндай шығыстар нақты мөлшерде, алайда сақтандыру төлемінің және шығыстар өтемақысының жалпы сомасы тиісті сақтандыру шартында көзделген сақтандыру сомасынан аспайтындай етіп өтеледі. Егер шығындар сақтанушының сақтандырушының нұсқауларын орындауы нәтижесінде туындаса, олар сақтандыру сомасына қарамай толық мөлшерде өтеледі.

71. Сақтандырушы сақтанушының ықтимал шығындарды азайту үшін қасақана ақылға қонымды және оған қолжетімді шаралар қабылдамауы салдарынан туындаған залалдар бөлігінде сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады.

72. Егер сақтанушы осы Қағидалардың 13-тарауында көрсетілген құжаттарды ұсынбаса, сақтандыру төлемі жүзеге асырылмайды.

73. Залал себептерін қисынды түрде анықтау мүмкін болмаған жағдайда бұл залал коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасының салдарынан туындаған ретінде қаралады.

**15-тарау. Сақтандыру төлемі немесе сақтандыру төлемінен бас тарту туралы
шешім
қабылдау мерзімі**

74. Сақтандырушы сақтанушыдан сақтандыру жағдайының белгілері бар оқиғаның басталғаны туралы хабарлама алғаннан кейін мынадай тәртіппен күту кезеңін белгілейді:

- 1) банкроттық орын алған кезде-қолданылмайды;
- 2) банкроттықтан басқа, коммерциялық сипаттағы сақтандыру оқиғасы басталған кезде – күнтізбелік 60 (алпыс) күнге дейін;
- 3) саяси сипаттағы сақтандыру оқиғасы басталған кезде-күнтізбелік 60 (алпыс) күнге дейін.

75. Егер сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылдаса, ол бас тарту себебін негізді түрде дәлелдейді.

76. Сақтандырушы шешім қабылдайды және күту кезеңі өткен күннен бастап 30 (отыз) күнтізбелік күн ішінде сақтанушыға сақтандыру төлемін жүзеге асырады.

77. Сақтандыру төлемін уақтылы жүзеге асырмағаны үшін сақтандырушы Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 353-бабына сәйкес жауапты болады.

78. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына сақтанушы сотқа шағымдануы мүмкін.

79. Егер Шетел банкінің еліндегі немесе Қазақстан Республикасының Құқық қорғау органдары сақтанушының қызметіне байланысты қылмыстық іс қозғаса, сақтандырушының сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау мерзімін тергеу немесе сот талқылауы аяқталғанға дейін кешіктірілу себептері туралы сақтанушыны жазбаша хабардар ете отырып, кейінге қалдыруға құқығы бар.

80. Сақтандырушының, егер сақтандыру жағдайын немесе залал мөлшерін растайтын құжаттардың түпнұсқалығына дәлелді күмән болған жағдайда, осындай құжаттардың түпнұсқалылығы расталғанға дейін сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдауды кейінге қалдыруға құқығы бар.

16-тарау. Сақтандыру шартын тоқтату талаптары

81. Егер өзгесі сақтандыру шартымен белгіленбесе, сақтандыру шарты мына жағдайларда өз қолданысын тоқтатады:

- 1) сақтандыру шарты бойынша сақтандырушының сақтанушы алдындағы міндеттемелерін толық көлемде орындауы;
- 2) сақтандыру шартының қолданылу мерзімінің аяқталуы;
- 3) Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген тәртіппен сақтандырушының таратылуы;
- 4) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген өзге де жағдайларда.

82. Тараптар Шарттың қалған қатысушылары келіскен жағдайда Шарт тараптарының жеке келісімін жасасу жолымен Сақтандыру шартын мерзімінен бұрын бұзуға құқылы.

83. Сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру шартында белгіленген мерзімде сақтандыру сыйлықақысын (сақтандыру жарналарын) төлемеген жағдайда сақтандырушының бастамасы бойынша мерзімінен бұрын бұзылуы мүмкін.

84. Сақтандыру шарты мынадай мән-жайлардың қандай да біреуі туындаған сәттен бастап мерзімінен бұрын тоқтатылды деп есептеледі:

- 1) Сақтандыру объектісі жоқ болғанда;
- 2) Сақтандыру жағдайының басталу мүмкіндігі жойылды және Сақтандыру тәуекелінің болуы Сақтандыру жағдайынан өзге жағдайлар бойынша тоқтатылғанда;
- 3) «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайларды қоспағанда, Сақтандырушыны мәжбүрлеп тарату туралы сот шешімі заңды күшіне енгенде;
- 4) егер Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылуы тоқтатыла тұрғаннан кейін күнтізбелік 30 (отыз) күн ішінде Сақтанушыдан Сақтандыру

сыйлықақысын (мерзімі өткен Сақтандыру жарнасын және (немесе) кезекті Сақтандыру жарнасын төлеу түспесе, егер мұндай төлем мерзімі басталса;

5) заңнамада көзделген өзге де жағдайларда жүзеге асырылады.

Көрсетілген жағдайларда Сақтандыру шарты Сақтандыру шартын тоқтату үшін негіз ретінде осы тармақта көзделген мән-жайлар туындаған сәттен бастап тоқтатылды деп есептеледі, бұл туралы мүдделі Тарап дереу, бірақ 10 (он) жұмыс күнінен кешіктірмей растайтын құжаттардың көшірмелерін ұсына отырып, басқа Тарапты жазбаша хабардар етуге тиіс. Бұл ретте мұндай жазбаша хабарлама Сақтандыру шартын тоқтату фактісінің құжаттамалық растамасы болып табылады, ал Сақтандырушының Сақтандыру қолданылған уақытқа барабар Сақтандыру сыйлықақысының бір бөлігіне құқығы болады.

85. Сақтанушы сақтандырушыға осы Қағидалардың 84-тармағында көрсетілген мән-жайлар туралы дереу хабарлауға міндетті.

86. Осы Қағидалардың 84-тармағына сәйкес сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде, егер сақтандыру шартында өзгесі белгіленбесе, сақтандырушы сақтанушыға қайтаруға жататын сақтандыру сыйлықақысы сомасының 20% - ын және шартты мерзімінен бұрын бұзғаны үшін төлем ретінде бұзылған күннен бастап сақтандыру кезеңі аяқталған күнге дейін барабар сақтандыру кезеңіне ұстап қалуға құқылы.

87. Сақтанушы сақтандыру шартынан бас тартқан кезде, егер бұл осы Қағидалардың 84-тармағында көрсетілген мән-жайларға байланысты болмаса, сақтандырушыға төленген сақтандыру сыйлықақысы не сақтандыру жарналары, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, қайтарылуға жатпайды.

17-тарау. Суброгация

88. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға сақтанушының сақтандыру нәтижесінде өтелген залалдар үшін жауапты тұлғаға төленген сома шегінде талап ету құқығы ауысады. Бұл ретте, қасақана залал келтірген тұлғаға талап ету құқығының сақтандырушыға ауысуын болдырмайтын шарттың талабы жарамсыз болады.

89. Сақтанушы сақтандыру төлемін алған кезде сақтандырушыға өзінде бар барлық құжаттар мен дәлелдемелерді кідіріссіз беруге және оған сақтандырушының өзіне ауысқан талап ету құқығын жүзеге асыруы үшін қажетті барлық мәліметтерді хабарлауға міндетті.

90. Сақтандыру жағдайы нәтижесінде туындаған залалды өтеу бойынша залалдарға жауапты тұлға немесе үшінші тарап жүзеге асырған өтем сақтандыру төлемі жүзеге асырылғаннан кейін сақтандырушыға тиесілі болады. Сақтанушы осы өтеулер туралы сақтандырушыға дереу хабарлауға және оларды алған сәттен бастап 5 (бес) күнтізбелік күн ішінде сақтандырушыға беруге міндетті.

91. Егер сақтанушы сақтандырушы өтеген залалдар үшін жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартса немесе сақтанушының кінәсінен осы құқықты жүзеге асыру мүмкін болмаса, сақтандырушы сақтандыру төлемін толық немесе тиісті бөлігінде жүзеге асырудан және артық төленген соманы қайтаруды талап ету құқығымен босатылады.

18-тарау. Қосымша шарттар

92. Тараптардың келісімі бойынша осы Қағидаларға сәйкес жасалатын сақтандыру шартына, егер олар Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне қайшы келмесе, қосымша талаптар енгізілуі мүмкін.

19-тарау. Дауларды шешу тәртібі

93. Сақтандыру шарты бойынша сақтандырушы мен сақтанушы арасында туындайтын дауларды олар келіссөздер жолымен қарайды.

94. Тараптар арасында келісімге қол жеткізілмеген жағдайда дау Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес шешіледі.